

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Warszawa, 11 lipca 2024 r.

Członek Zarządu

991100.0230.71.2024

Do druku nr 522

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L.dz. DS. 1804. 307. 2024

Data wpływu 12. 07. 2024

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 20 czerwca 2024 r., znak: SPS-WP.020.164.5.2024, dotyczące poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw, uprzejmie informuję, że ze względu na analogiczne brzmienie projektów Zakład podtrzymuje w całości uwagi zawarte w stanowisku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 maja 2024 r.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-WP.020.164.5.2024

Data wpływu 15. 07. 2024

Z wyrazami szacunku

Mariusz Jedynak

Elektronicznie podpisany przez
Mariusz Jedynak
Data: 2024.07.11 16:39:28 +02'00'

Załącznik:

Stanowisko ZUS z 23 maja 2024 r.

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Warszawa, 23 maja 2024 r.

Departament Legislacyjno-Prawny

991100.0230.53.2024

Stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw

Po analizie przedłożonego do opinii projektu ustawy przedstawiamy uwagi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z punktu widzenia wykonawcy przepisów.

1. do art. 1 pkt 2 projektu ustawy

Zgodnie z projektowanym brzmieniem art. 181 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy, pracownicy przysługuje prawo do wydłużenia urlopu macierzyńskiego w przypadku urodzenia dziecka wymagającego opieki szpitalnej lub hospicyjnej. Przepisy nie określają, co należy rozumieć pod pojęciem „opieki hospicyjnej”. W celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych proponujemy doprecyzowanie, w jakich placówkach powinna być realizowana opieka hospicyjna nad dzieckiem, aby możliwe było nabycie uprawnień do wydłużonego urlopu macierzyńskiego.

Ponadto, że w niektórych przypadkach opieka hospicyjna może być realizowana również w warunkach domowych¹. Przepisy projektu ustawy powinny więc przesądzać, czy korzystanie przez dziecko z opieki hospicyjnej w warunkach domowych będzie uprawniało do skorzystania z urlopu macierzyńskiego w wyższym wymiarze.

W opinii Zakładu doprecyzowania wymaga również użyta w projektowanym przepisie terminologia. Wątpliwości budzi kwestia, czy pojęcie „hospitalizacja” odnosi się do opieki szpitalnej i opieki hospicyjnej. Co do zasady bowiem termin „hospitalizacja” odnosi się do opieki szpitalnej. Zauważyć należy, że projektowany § 3 w art. 181 k.p. posługuje się zarówno pojęciem „hospitalizacja”, jak i „opieka hospicyjna”.

Stosownie do projektowanego § 2 w art. 181 k.p. skorzystanie z wydłużonego urlopu macierzyńskiego możliwe będzie „po wyjściu dziecka ze szpitala lub innego zakładu leczniczego”. Proponowane wydłużenie urlopu macierzyńskiego dotyczyć ma natomiast rodziców dzieci wymagających po urodzeniu „opieki szpitalnej lub hospicyjnej”, natomiast

¹ np. <https://alivia.org.pl/wiedza-o-raku/hospicjum-co-to-jest-i-kiedy-skorzystac-z-takiej-formy-opieki/>

nie wymienia się tu „innego zakładu leczniczego”². Proponujemy zatem rozważenie zmiany brzmienia przepisu § 2 w art. 181 k.p., poprzez zastąpienie wyrazów „po wyjściu dziecka ze szpitala lub innego zakładu leczniczego” wyrazami „po wyjściu dziecka ze szpitala lub hospicjum” albo „po zakończeniu leczenia w szpitalu lub hospicjum”.

Projektowany § 3 w art. 181 k.p. przewiduje, że pracownicy przysługuje prawo do wydłużonego zasiłku macierzyńskiego zgodnie z § 1 i 2, jeśli dziecko po urodzeniu wymagało hospitalizacji lub opieki hospicyjnej przez okres dłuższy niż 30 dni, w pierwszych 45 dniach życia. Brzmienie tego przepisu rodzi wątpliwości odnośnie następujących kwestii:

- czy wskazany w przepisie okres dłuższy niż 30 dni powinien w całości wystąpić w pierwszych 45 dniach życia dziecka, czy też może rozpocząć się przed upływem 45 dni od narodzin, ale okres hospitalizacji lub opieki hospicyjnej może zakończyć się po upływie 45 dni;
- czy okres hospitalizacji lub opieki hospicyjnej może być przerywany, ale łącznie trwać dłużej niż 30 dni, a jeżeli może być przerywany, to w ilu częściach maksymalnie ta część urlopu będzie mogła zostać wykorzystana.

2. do art. 2 projektu ustawy

Stosownie do art. 29a ustawy zasiłkowej³ zasiłek macierzyński przysługuje przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego oraz urlopu ojcowskiego. Zatem zasiłek macierzyński przysługuje za okres urlopu macierzyńskiego (w przypadku ubezpieczonych będących pracownikami) oraz za okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego (w przypadku ubezpieczonych nie będących pracownikami). Oznacza to, że jeżeli ubezpieczony na podstawie projektowanych przepisów nabędzie prawo do urlopu macierzyńskiego w wyższym niż dotychczas wymiarze, to w świetle przepisów ustawy zasiłkowej będzie mu również przysługiwało prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres tego urlopu. Tym samym, w opinii Zakładu, nie zachodzi konieczność wprowadzania zmian do ustawy zasiłkowej w zaproponowanym brzmieniu.

3. do art. 3 projektu ustawy

Z uwagi na konieczność zaimplementowania zmian w systemach wspomagających obsługę zasiłku macierzyńskiego, konieczne jest zapewnienie co najmniej 12-miesięcznego *vacatio legis*. Wprowadzenie tych zmian w Zakładzie wymaga przeprowadzenia postępowania

² Zgodnie z art. 2 pkt 14 ustawy o działalności leczniczej zakład leczniczy to zespół składników majątkowych, za pomocą którego podmiot leczniczy wykonuje określony rodzaj działalności leczniczej. Pojęcie „zakład leczniczy” odnosi się więc do niemal wszystkich zakresów świadczeń zdrowotnych, również tych udzielanych w warunkach ambulatoryjnych.

³ Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2023 r. poz. 2780), zwana: „ustawą zasiłkową”.

zgodnie z ustawą z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych⁴, a także przygotowania i wdrożenia zmian w ww. systemach.

4. Uwagi ogólne do projektu ustawy:

1. W naszej ocenie uregulowania wymaga kwestia wysokości zasiłku macierzyńskiego za okres wydłużonego urlopu macierzyńskiego, jeżeli wniosek zostanie złożony po upływie 21 dni po porodzie. Obecnie, stosownie do art. 31 ust. 3 ustawy zasiłkowej, jeżeli ubezpieczona wystąpi z wnioskiem o zasiłek macierzyński nie później niż 21 dni po porodzie, miesięczny zasiłek za cały okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego wynosi 81,5% podstawy wymiaru zasiłku, z zastrzeżeniem art. 31 ust. 3f i 3g ustawy zasiłkowej. Jeżeli natomiast ubezpieczona wystąpi z wnioskiem o zasiłek macierzyński po upływie 21 dni po porodzie, wówczas miesięczny zasiłek za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz okres urlopu ojcowskiego wynosi 100% podstawy wymiaru zasiłku (art. 31 ust 1 ustawy zasiłkowej). Miesięczny zasiłek macierzyński za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego wynosi 70% podstawy wymiaru zasiłku (art. 31 ust. 2 ustawy zasiłkowej). W opinii Zakładu rozstrzygnięcia wymaga sytuacja, gdy wniosek o zasiłek macierzyński za okres wydłużonego urlopu macierzyńskiego zostanie złożony po upływie 21 dni po porodzie (wydaje się, że taka będzie sytuacja co do zasady), natomiast ubezpieczona będzie już pobierała zasiłek macierzyński w wysokości 81,5 % podstawy wymiaru zasiłku (na podstawie wniosku złożonego nie później niż 21 dni po porodzie).
2. Postulujemy ponadto wprowadzenie do projektowanej ustawy dodatkowych regulacji, określających:
 - rodzaj dokumentu, który ubezpieczeni będą zobowiązani złożyć wraz z wnioskiem o zasiłek macierzyński za okres wydłużonego urlopu macierzyńskiego, stanowiący dowód, w jakim okresie oraz w jakiej placówce dziecko korzystało z leczenia w szpitalu lub hospicjum (czy okres ten zawierał się w okresie wskazanym w projektowanym art. 181 § 3 k.p.);
 - termin i sposób składania wniosku o zasiłek macierzyński w wyższym niż dotychczas wymiarze wraz z ww. dokumentem, przy czym w naszej opinii należy zapewnić ubezpieczonym oraz płatnikom składek możliwość składania ww. dokumentów zarówno w postaci papierowej, jak i elektronicznie (za pośrednictwem PUE ZUS).
3. W opinii Zakładu konieczne będzie również zapewnienie odpowiedniego kodu przerwy w ubezpieczeniach w celu wykazania przerwy w dokumentach ubezpieczeniowych⁵,

⁴ Dz.U. z 2023 r. poz. 1605, z późn. zm.

w związku z korzystaniem przez ubezpieczonych z prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres wydłużonego urlopu macierzyńskiego albo za okres odpowiadający okresowi wydłużonego urlopu macierzyńskiego.

W zależności od ostatecznego kształtu projektowanej ustawy, może również okazać się konieczne wprowadzenie odpowiednich zmian do rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 grudnia 2015 r. w sprawie zakresu informacji o okolicznościach mających wpływ na prawo do zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa lub ich wysokość oraz dokumentów niezbędnych do przyznania i wypłaty zasiłków⁶.

4. Dodatkowo sygnalizujemy, iż projekt ustawy nie zawiera regulacji dotyczących prawa do wydłużonego urlopu macierzyńskiego dla pracowników, którzy przyjęli na wychowanie w ramach rodziny zastępczej albo w celu przysposobienia dziecko wymagające opieki szpitalnej lub hospicyjnej (art. 183 k.p.).
5. Ponadto zauważamy, że od 26 kwietnia 2023 r. na mocy ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw⁷ pracownikom – rodzicom dziecka posiadającego zaświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wydłużono prawo do urlopu rodzicielskiego o 24 tygodnie. W związku z tym doprecyzowania wymaga kwestia, czy rodzicom dziecka posiadającego ww. zaświadczenie „Za życiem” będzie przysługiwało również prawo do wydłużonego urlopu macierzyńskiego na mocy projektowanej ustawy oraz do zasiłku macierzyńskiego za okres wydłużonego urlopu macierzyńskiego.
6. Dostrzegamy również potrzebę uzupełnienia projektu ustawy o przepisy przejściowe, w celu sprecyzowania prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres wydłużonego urlopu macierzyńskiego ubezpieczonych, którzy na dzień wejścia w życie ustawy będą pobierali albo będą uprawnieni do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu macierzyńskiego albo za okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego.
7. Projektowane regulacje spowodują zwiększenie wydatków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, które nie są uwzględnione w planie finansowym na 2024 r. Wejście w życie

⁵ Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 3 lipca 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia wzorów zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, imiennych raportów miesięcznych i imiennych raportów miesięcznych korygujących, zgłoszeń płatnika składek, deklaracji rozliczeniowych i deklaracji rozliczeniowych korygujących, zgłoszeń danych o pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, raportów informacyjnych, oświadczeń o zamiarze przekazania raportów informacyjnych, informacji o zawartych umowach o dzieło oraz innych dokumentów (Dz.U. z 2023 r. poz. 1388).

⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 87, z późn. zm.

⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 641.

przepisów jeszcze w tym roku oznaczać będzie konieczność pozyskania dodatkowych środków finansowych z budżetu państwa dla zabezpieczenia wypłat należnych świadczeń.

Dyrektor
Departamentu Legislacyjno-Prawnego

Grzegorz Machulak

Elektronicznie
podpisany przez
Grzegorz Machulak
Data: 2024.05.28
10:51:13 +02'00'

Podpis jest prawidłowy

Dokument podpisany przez
Zbigniew Jedynak
Data: 2024.05.28 16:28:04
CEST

Mariusz Jedynak

Elektronicznie podpisany przez
Mariusz Jedynak
Data: 2024.05.28 16:37:46 +02'00'